

Miks peaksin oma auto viima ülevaatusele?

Rille Pihlak – Eesti Nooremarstide Ühendus

Minu auto, kuigi olles oma parimates aastates, on juba aastaid suutnud mind viperusteta viia punktist A punkti B. Sellest hoolimata on mul kohustus viia ta iga paari aasta tagant ülevaatusele. Miks? Ilmselt selleks, et tagada nii minu kui ka kaasliiklejate ohutus. Kas sellele oleks mõte aga ka siis, kui see ei oleks kohustuslik, vaid soovituslik?

Vaatan sama pilguga residentuurriõppele. 1990ndatest on olemas residentuur kui diplomijärgne õpe, kus valmistatakse residente iseseisvalt spetsialiseerunud arstina töötama. Õppevormi ainulaadsuse tõttu ei ole aga seda Tartu Ülikool nimeetanud õppekavaks ning seetõttu ei pea erinevalt kraadieelsest õppes residentuur läbima ühtegi kohustuslikku ülevaatuslikku. Samuti puuduvad seal teised õppe kohustuslikud osad nagu õppurite tagasiside kogumine, valik- ja vabaained ning eksamid. Samal ajal on Eestis residentuuris ligikaudu 500 resident ja veel umbes 100 resident, kes on oma õppe eri põhjustel ajutiselt peatanud.

Residentuuris on keskmiselt u 30aastased inimesed, kes lisaks residentuurile on loomas või loonud pere, tegelemas enesetäienduse ning miks mitte ka eneseotsimisega, mistõttu on paljud riigid viimaste aastatega liikumas paindlikuma ja residendisõbralikumana õppe suunas. Eesti residentuur on paindlikkuse aspektist rigiidsuse suunas kaldu. Praegu on Eestis ametlikult residentuuri võimalik peatada vaid üksikutel põhjustel (lapsehoolduspuhkuseks, doktorantuuriõpinguteks, kaitseväge teenistuses osalemiseks

ning tervislikel põhjustel) ning selle osakoormusega läbimine ei ole üldse võimalik. Pole võimalik võtta aega enesetäienduseks, mujal töötamiseks või teadusprojektides osalemiseks.

Sarnaseid probleeme on ka mujal riikides. Eelmisel aastal korraldas Euroopa Nooremarstide Ühendus rahvusvahelise küsitluse 15 riigi residentide hulgas, et teha kindlaks ideaalne residentuur. Residentid hindasid hea õppe puhul kõige olulisemaks heade juhendajate olemasolu ning residentuuri paindlikkust, ainult 39% vastajatest tõdes, et nende riigi residentuur on paindlik. Näitena toodi võimalus peatada residentuur omal soovil ning alustada paralleelselt residentuuriga teadus-, õpetamis- või juhtimisõpinguid. Mitmed riigid on üle minemas nn teetähistel põhinevale (ingl *milestone based*) residentuuriõppele ning näiteks Hollandis on astunud samm kaugemale: residentuuriprogramm ehitatakse üles iga residentide oskustest ja vajadustest lähtudes, arvestades nii erialast arengut kui ka erioskusi nagu teadusöö või huvi õpetamise vastu. Ühenduse *An International Association for Medical Education* konverentsil jõuti maailma eri paiku puudutavate residentuuriprobleemide arutelul järeldusele, et sarnaselt individualiseeritud meditsiiniga võiks residentuuriprogrammide koostamisel arvesse võtta residentide oskusi ning vajadusi.

Üle maailma kasutatakse enim 20 aastat tagasi Kanadas loodud hari-dukuse raamistikku (CanMEDS), kus on kirja pandud, millise arsti

peaksime oma arstiõppega koolitama. Raamistikus on kirjeldatud seitset arsti olulisemat rolli: meditsiiniline ekspert, suhtleja, meeskonnaliige, juht, rahvatervise edendaja, õpetlane ja professionaal. Mitu nendest oskustest me Eesti residentuuri läbides omandame?

Tervishoid on viimase 20 aasta jooksul tuhinaga muutunud ning samal ajal on suur areng toimunud ka meditsiinihariduses, sealhulgas arstide kraadijärgses õppes. Olulisemateks võtmesõnadeks on viimastel kümnenditel olnud simulatsiooni ja tehnoloogia põhine õpe, integreeritud oskused, individuaalõpe, praktiliste oskuste hindamine, professionaalsuse õpetamine, patsiendi ohutus ja palju-palju muud. Kahjuks oleme näinud väheseid nendest Eesti residentuuri kontekstis.

Eesti Nooremarstide Ühendus on aastaid tegelema mitmete jooksvat üles kerkinud residentuuriprobleemide lahendamise, kuid üksikute mutrite vahetamisega ei saavuta me tulemust ehk kvaliteetset diplomijärgset õpet.

Kõike eelnevat arvestades otsustasime alustada koostöös poliitika-uuringute keskusega Praxis rahvusvahelist projekti, mille eesmärk on residentuuriõppe eri tahkudest ülevaate koostamine ning Balti riikide praktika võrdlemine rahvusvaheliste standarditega. Praxise abiga loodame läbida põhjaliku tehnilise ülevaate, sest ainult nii saame süsteemselt teada, millised vead vajavad parandamist ning kuidas auto kauem töökorras ja jätkusuutlik püsiks.